

MITÄ TIEDETÄÄN PITKÄAIKAISSAIRAIDEN LÄÄKETIEDON LÄHTEISTÄ JA -TARPEISTA?

LÄÄKEINFORMAATION JA LÄÄKEINFORMAATIOPALVELUIDEN KEHITTÄMINEN ERI POTILASRYHMILLE

Lääkeinformaatiofoorumi 20.10.2015
proviisori Katja Pietilä, Ruoveden apteekki

TUTKIMUS

- Lääkeinformaatiota lääkkeiden käyttäjille -työryhmän Internet-kysely väestön lääketiedon lähteistä ja tarpeista
 - Kysely avoinna 20.1.–28.2.2014
 - Levitys potilasjärjestöjen ja apteekkien kautta
 - Vastauksia yhteensä 2489
 - Vastausten analysointi SPSS-tilasto-ohjelmalla

KYSELYYN VASTANNEET

(n = 2489)

TAUSTAMUUTTUJA	% (n)
Sukupuoli	
Nainen	85 (2088)
Mies	15 (366)
Ikä, vuosina	
< 30	8 (193)
30-49	33 (803)
50-64	36 (874)
≥ 65	23 (559)
Koulutusaste	
Peruskoulu	12 (292)
Lukio tai ammattikoulu	56 (1390)
Akateeminen tutkinto tai ammattikorkeakoulu	32 (795)
Internetin käyttö	
Päivittäin	91 (2244)
Viikoittain	8 (197)
Kuukausittain	< 1 (10)
Harvemmin	1 (17)

TAUSTAMUUTTUJA	% (n)
Sairastavuus	
Ei pitkäaikaissairautta	11 (263)
1 pitkäaikaissairaus	36 (888)
2 tai useampi pitkäaikaissairaus	54 (1388)
Pitkäaikaissairaus	
Tuki- ja/tai liikuntaelinsairaus	42(1048)
Kilpirauhasen sairaus	27 (675)
Sydän- ja/tai verisuonisairaus	21 (513)
Hengityssairaus	18 (437)
Harvinaiseksi luokiteltu sairaus	17 (429)
Mielenterveyden sairaus	13 (327)
Syöpä	10 (253)
Neurologinen sairaus	10 (249)
Ihosairaus	9 (212)
Diabetes	8 (210)
Jokin muu pitkäaikaissairaus	17 (414)
Potilasjärjestöön kuuluminen	
Kyllä	48 (1179)
Ei	52 (1277)
Reseptilääkkeiden käyttö	
Säännöllistä ja pitkäaikaista	86 (2141)
Kuuriluonteista ja tarvittaessa	14 (353)
Ei tällä hetkellä käytössä	6 (138)

SAATAVILLA OLEVAN LÄÄKETIEDON RIITTÄVYYS

- Saatavilla oleva lääketieto **on riittävä**
 - 73 % pitkäaikaissairaista (n = 1214)
- Pitkäaikaissairaista saatavilla olevan lääketiedon riittämättömimmäksi kokivat
 - Neurologista sairautta sairastavat
 - Kilpirauhassairaat
 - Mielen terveystilat
 - Harvinaiseksi luokiteltua sairautta sairastavat

PITKÄAIKAISSAIRAIDEN KÄYTTÄMÄT INTERNET-SIVUT

- Hyödyntäneet **enemmän**
 - Potilasjärjestöjen sivuja
 - Omakanta-tiedostoa (www.kanta.fi)
- Hyödyntäneet **vähemmän**
 - Apteekin verkkosivuja ja -palveluita
- **Apteekin verkkosivut ja -palvelut:** mielenterveyspotilaat
- **Potilasjärjestöjen verkkosivut:** kilpirauhassairaat sekä tuki- ja liikuntaelinsairaat
- **Keskustelupalstat:** mielenterveyspotilaat ja kilpirauhassairaat
- **Omakanta-tiedosto:** diabeetikot, mielenterveyspotilaat, hengityselinsairaat sekä sydän- ja verisuonisairaat

TILANTEET, JOISSA PITKÄAIKAISSAIRAAT TARVITSEVAT TIETOA LÄÄKKEISTÄ (N = 2200)

- Pitkääikaissairaat kokivat tarvitsevansa useissa lääkkeiden käyttöön ja turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa enemmän tietoa kuin henkilöt, joilla ei ollut lääkärin toteamaan pitkäaikaissairautta
- **Lääkärin määrää minulle uuden lääkkeen:** sydän- ja verisuonisairaat
- **Aloitin uuden lääkkeen kotona:** ihosairaat
- **Epäilen lääkkeeni aiheuttavan minulle haittavaikutuksia:** tuki- ja liikuntaelinsairaat, harvinaista sairautta, neurologista sairautta sairastavat ja ihosairaat
- **Lääke ei tunnu sopivan minulle:** sydän- ja verisuonisairaat, mielenterveyspotilaat, tuki- ja liikuntaelinsairaat sekä kilpirauhasen sairautta sairastavat
- **Luen pakkausselostetta ja se herättää kysymyksiä:** diabeetikot ja ihosairaat

MILLAISTA TIETOA LÄÄKKEISTÄ PITÄISI OLLA LISÄÄ?

Ei pitkäaikaissairautta (n = 258)

- Käyttötarkoitus
- Käyttö raskauden ja imetyksen aikana
- Käyttö lapsilla
- Säilytys
- Lääkkeen ulkonäkö
- Lääkkeen kuva

Pitkäaikaissairaat (n = 2200)

- Yhteisvaikutukset muiden lääkkeiden kanssa
- Kelan lääkekorvauksista
- Lääkkeen vaihto rinnakkaislääkkeeseen apteekissa

MITKÄ TEKIJÄT TEKEVÄT PITKÄAIKAISSAIRAIDEN LÄÄKKEISIIN LIITTYVÄN TIEDON HYÖDYNTÄMISEN VAIKEAKSI? (N = 2200)

- **Tiedon hyödyntäminen ei vaikeaa:** diabeetikot sekä sydän- ja verisuonisairaat
- **Tiedon hyödyntäminen vaikeaa:** neurologista sairautta sairastavat
- **Eri tietolähteistä löytyy ristiriitaista tietoa:** ihosairaat, kilpirauhassairaat sekä neurologista sairautta sairastavat
- **En luota saamaani tietoon:** ihosairaat, mielenterveyspotilaat, neurologista sairautta sairastavat ja kilpirauhassairaat
- **En löydä tietoa:** neurologista sairautta sairastavat
- **Tietoa ei ole saatavilla minulle sopivassa muodossa:** neurologista sairautta sairastavat

MITÄ JATKOSSA?

- Monet pitkäaikaissairaudet luokitellaan Suomessa kansantaudeiksi
 - Koskettavat kaiken ikäisiä
 - Taudin kuvat ja käytetyt hoitomenetelmät hyvin erilaisia
 - Vaativat lähes aina lääkehoitoa
- **Räätälöidyn lääkeinformaation tarve korostuu!**
- Luotettavien lähteiden näkyvyyden parantaminen ja potilaiden ohjaaminen laadukkaille Internet-sivustoille
- Lääkeinformaatiopalveluiden suunnittelu potilaslähtöisesti olemassa olevia hyviä käytäntöjä hyödyntämällä sekä kehittämällä
 - Esim. Terveysyötymalli (Potku -hankkeet) ja apteekkien kansanterveysohjelmat
- Yhtenäisen lääkeinformaation takaamiseksi kehitystyötä tehtävä moniammattillisesti
- Jatkotutkimusaiheet:
 - Tarkentavat tutkimukset lääkeinformaation tarpeista eri pitkäaikaissairausryhmille (esim. missä muodossa tietoa halutaan)
 - Erityisryhmien lääkeinformaation tarpeet (maahanmuuttajat/kielivähemmistöt, kuurot ja huonokuuloiset, näkövammaiset)

KIITOS!